

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของไทยในปัจจุบัน ได้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ได้มีการแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาหลักสูตรและการสอนอยู่ตลอดเวลา ทั้งในระดับห้องเรียนระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษก็ได้มีการพัฒนาเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 23) ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ไว้ว่า

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองในด้านภาษาอังกฤษ
2. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเบื้องต้นในการใช้ภาษาอังกฤษ อันจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ
3. เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเบื้องต้นในการใช้ภาษาอังกฤษอันเป็นพื้นฐานที่จะศึกษาภาษาอังกฤษในระดับสูงขึ้นไป
4. เพื่อให้รู้วิธีการเรียนรู้ มีนิสัยในการใฝ่หาความรู้และทักษะต่อไป
5. เพื่อให้ส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศอื่นอันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 40) ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการในด้านความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะ
2. เพื่อฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพและการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน
3. ให้มีพัฒนาการในการอ่านและการฟังเพื่อค้นหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและเพื่อพัฒนาความรู้ลึกซึ้ง
4. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาอันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรในปัจจุบันมุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ เมื่อจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นเช่นนี้ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจึงจำเป็นที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร กล่าวคือ องค์ประกอบของการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะต้องจัดให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ดีควรเป็นผลงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ครูควรที่จะมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีทัศนคติที่ดีในการสอนและมีประสบการณ์ในการสอน ครูควรเลือกใช้รูปแบบวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถความถนัดวัยและความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ครูจะสอนจะต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกันเพราะจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ครูจะสอนนั้นจะเป็นสิ่งที่กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนโดยให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนตลอดคาบเรียนมาเป็นผู้ที่คอยดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนและเป็นผู้คอยชี้แนะแนวทางหรือเฝ้าอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในบางโอกาสที่เหมาะสมในการเรียน

ในเรื่องของการให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมในการเรียนการสอนนั้น ได้มีนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการการศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมดังนี้

รุ่งทิภา จักรกร (2527 : 29) ได้กล่าวถึงกิจกรรมไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมด้วยตนเอง ถ้าผู้เรียนนั่งฟังครูอธิบายอย่างเดียวโดยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้จะเกิดได้ยากหรืออาจไม่เกิดขึ้นเลย ดังนั้นในการสอนครูจึงควรวางแผนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มาก

สุนน อมรวิวัฒน์ (2530 : 17-19) ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ว่า สถาบันการศึกษาต้องใช้วิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อมในการปลูกฝังคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ วิธีการสอนโดยทางตรงคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ มีส่วนร่วมในการเลือกตัดสินใจแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ริตา ดันน์ (Rita Dunn 1972 : 39) ได้กล่าวถึงการศึกษาแผนใหม่ว่า ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความสามารถเฉพาะตัวของนักเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ และการจัดกิจกรรม ซึ่งความคิดทั้งสามประการดังกล่าวนี้ตรงกับแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey 1961 : 164) ที่ได้กล่าวถึงการศึกษาว่าการศึกษา คือ การเรียนจากกิจกรรมและประสบการณ์ หน้าที่ของครูคือ การจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กเรียน

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมมีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนปัจจุบันเพราะกิจกรรมเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ผู้เรียนจะได้พัฒนาตนเองในด้านสติปัญญา ในลักษณะที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้ผู้เรียนยังจะได้พัฒนาในด้านร่างกายอารมณ์ และสังคมอีกด้วย

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แนวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนี้เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ลักษณะของภาษาที่นำมาสอนจะเน้นการนำภาษาไปใช้จริงมากกว่าตัวภาษาหรือการเรียนหลักภาษาเพราะว่าความสามารถในการสื่อสารมิได้อาศัยความรู้ทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังอาศัยความคล่องในการสื่อสาร (Fluency) และความหมาย (Meaning) อีกด้วย อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้เรียนจะต้องมีทั้งความรู้ทางไวยากรณ์

(Linguistic Competence) และความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ภาษาให้สื่อความหมาย และเนื่องจากแนวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเน้นการนำภาษาไปใช้จริง จึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษแก่ผู้เรียน

วิลกา เอ็ม ริบเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1972 : 71-81) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่า ผู้เรียนมีความต้องการที่จะนำภาษาจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นจริง ครูควรทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในส่วนนี้ โดยให้โอกาสเขาได้ฝึกฝนสิ่งที่เรียนไปแล้วในสถานการณ์ที่เป็นจริงด้วยการใช้ห้องเรียนนั่นเองเป็นฉากสมมติ ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนไปกับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ ครูต้องสาธิตให้ผู้เรียนเห็นถึงการนำไปใช้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ครูควรสอนวิธีการนำไปใช้พร้อม ๆ กับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาภาษา กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้ว (Skill-getting) ไปใช้จริง ๆ ได้ (Skill-using)

แบร์รี พี เทเลอร์ (Barry P. Taylor 1983 : 69-87) ได้กล่าวถึงการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษามากที่สุดและมีความสามารถในการสื่อสารไว้ว่า การเรียนการสอนควรประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการคือ การจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริง ๆ และการจัดกิจกรรมที่จะเป็นตัวเสริมและจูงใจให้ผู้เรียนมีโอกาสได้สื่อสารกันจริง ๆ มากที่สุด

กล่าวโดยสรุปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะเกิดประสิทธิภาพเต็มที่ หากผู้เรียนได้มีการพัฒนาพฤติกรรมทางภาษาโดยการได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ต้องมีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ นอกจากนี้กิจกรรมยังต้องเอื้อต่อการที่ผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริง การใช้กิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เปรียบเสมือนหัวใจของการเรียนการสอนทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูภาษาอังกฤษที่สอนวิชาภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาโดยตลอดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาของการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารหลักสูตรและผู้ใช้

หลักสูตรได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สมมติฐานของการวิจัย

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood 1981 : ix) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า ผู้สอนจะพบว่ากิจกรรมที่ใช้กับเด็กโตและเด็กเล็กนั้นมีความแตกต่างกัน กิจกรรมบางอย่างจะเหมาะสมกับเด็กโต ในขณะที่กิจกรรมบางอย่างจะเหมาะสมกับเด็กเล็ก นอกจากนี้ทั้งเด็กโตและเด็กเล็กยังมีความพอใจต่างกันในการกระทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงต้องเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

นอร์แมน ฮอร์ และ มากาเรต ฮอร์ (Norman Hore and Margaret Hore 1982 : 12) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไว้ว่า การจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนในระดับที่เริ่มเรียน ควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถและวัยของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจและความกระตือรือร้นให้นักเรียนในการทำกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในขณะที่แอนเน็ต แคนเปิล (Annette Capel 1982 : 27) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนในระดับชั้นสูงว่า นักเรียนในระดับนี้มีพื้นฐานของความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษมากเพียงพอที่จะใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเภทของกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กในระดับนี้ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานในรูปแบบโครงการ การจดข้อความ การอภิปราย เป็นต้น

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารดังกล่าว ผู้วิจัย ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

การรับรู้ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2530

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครูภาษาอังกฤษ หมายถึง ครูประจำการที่สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในและนอกชั้นเรียนที่ครูให้นักเรียนกระทำด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือในบางครั้งหรือเมื่อจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

การรับรู้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของครูภาษาอังกฤษที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางแก่ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร ผู้จัดทำหลักสูตร และผู้แต่งตำราในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า หรือวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย